

Radijska i telekomunikacijska terminalna oprema

Važeći propisi

RH

- Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti (NN 20/10)
- Pravilnik o radijskoj opremi i telekomunikacijskoj terminalnoj opremi (NN 112/08) – pravni temelj Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti (NN 158/03 i 79/07), koji više nije na snazi
- *Pravilnik o obliku, sadržaju i izgledu oznake “C” i “CE”* (NN 18/11)

EU

- Direktiva 1999/5/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 1999. o radijskoj opremi i telekomunikacijskoj terminalnoj opremi te uzajamnom priznavanju njihove sukladnosti

Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti

- **nije više na snazi**
- čl. 5. Zakona bio pravni temelj za donošenje Pravilnika o RiTT opremi
 - (1) *Čelnici središnjeg tijela državne uprave u skladu sa svojim nadležnostima i djelokrugu donose tehničke propise kojima propisuju tehničke zahtjeve za proizvode ili skupine proizvoda te propisuju postupke ocjenjivanja sukladnosti uključujući redovite i izvanredne preglede proizvoda u uporabi radi:*
 - sigurnosti,
 - zaštite života i zdravlja ljudi, životinja i biljaka,
 - zaštite okoliša,
 - zaštite potrošača i drugih korisnika,
 - zaštite imovine.
 - (2) *Čelnici središnjeg tijela državne uprave donose tehničke propise iz stavka 1. ovoga članka u skladu sa svojim nadležnostima, nakon prethodno pribavljenog mišljenja ministra nadležnog za gospodarstvo.*

Pravilnik o RiTT opremi

Područje primjene

- primjena:
 - sva radijska i telekomunikacijska terminalna oprema
 - medicinski uređaji i aktivni medicinski implantati koji za svoj rad upotrebljavaju radijske valove
 - uređaji koji se kao sastavni dijelovi ili cjeloviti uređaji ugrađuju u vozila
- izuzeće od primjene:
 - RiTT oprema koju upotrebljavaju **radioamateri**, osim ako dostupna na slobodnom tržištu
 - **radijski i televizijski prijamnici** (namijenjeni isključivo za prijam radijskih i televizijskih programa)
 - RiTT oprema namijenjena **pomorskim i zrakoplovnim radijskim komunikacijama**, koja udovoljava posebnim uvjetima što se utvrđuju u skladu s posebnim propisima
 - RiTT oprema koja se upotrebljava isključivo za potrebe **Oružanih snaga Republike Hrvatske, policije i sigurnosno-obavještajnih agencija**
- u prijedlog novog Pravilnika dodano izuzeće od primjene: “*kabliranje i ožičenje*”)

Pravilnik o RiTT opremi (2)

Bitni zahtjevi za RiTT opremu

- RiTT oprema mora udovoljavati sljedećim bitnim zahtjevima:
 1. zahtjevima **zaštite zdravlja i sigurnosti korisnika i drugih osoba**
 2. zaštitnim zahtjevima **elektromagnetske kompatibilnosti**
 3. zahtjevima u pogledu **projektiranja i proizvodnje** radijske opreme koja djelotvorno upotrebljava RF spektar, kako bi se izbjegnule štetne smetnje
 4. **drugim zahtjevima** (mogućnost umreženog rada s drugim uređajima i priključenja na odgovarajuće vrste sučelja, zaštita elektroničkih komunikacijskih mreža od zlouporaba, ometanja rada ili neprihvatljivog umanjivanja kakvoće usluge, zaštita osobnih podataka i privatnosti pretplatnika i korisnika, osiguravanje sprječavanja zlouporaba i prijevara, osiguravanje pristupa hitnim službama, olakšavanje uporabe osobama s invaliditetom)
- u prijedlogu novog Pravilnika obveza udovoljavanja zahtjevima pod 4. u skladu s mjerodavnim odlukama EK (navedene u Priručniku za primjenu RiTT direktive)

Pravilnik o RITT opremi (3)

Objavlivanje tehničkih specifikacija sučelja

- operatori javnih elektroničkih komunikacijskih mreža u RH **obvezni** javno objavljivati **vrste sučelja** svojih elektroničkih komunikacijskih mreža odnosno točne i odgovarajuće **tehničke specifikacije sučelja** svojih elektroničkih komunikacijskih mreža, i to prije nego što elektroničke komunikacijske usluge, koje se pružaju putem tih sučelja, postanu javno dostupne
- osigurava HAKOM
- tehničke specifikacije sučelja moraju biti **podrobno opisane** u svrhu **proizvodnje** telekomunikacijske terminalne opreme, te osobito sadržavati sve potrebne podatke koji omogućuju proizvođačima opreme obavljanje odgovarajućih **ispitivanja**, u svrhu udovoljavanja bitnim zahtjevima iz Pravilnika
- u prijedlogu novog Pravilnika dodana obveza utvrđivanja i objavljivanja, od strane HAKOM-a, podataka o radijskim sučeljima reguliranim u RH

Pravilnik o RiTT opremi (4)

Norme

- **uređaj koji udovoljava odgovarajućim hrvatskim normama kojima su prihvaćene usklađene europske norme smatra se sukladan s odgovarajućim bitnim zahtjevima iz Pravilnika**
- ako u RH nisu prihvaćene i objavljene hrvatske norme koje se odnose na RiTT opremu, a koje pružaju pretpostavku o sukladnosti s bitnim zahtjevima iz Pravilnika, mogu se primjenjivati odgovarajuće europske ili međunarodne norme
- pretpostavka sukladnosti ograničena na opseg usklađene norme ili norma koje se primjenjuju te mjerodavnih bitnih zahtjeva koje obuhvaća takva usklađena norma ili norme
- **nema izmjena u prijedlogu novog Pravilnika**

Pravilnik o RiTT opremi (5)

Stavljanje na tržište RiTT opreme

- udovoljavanje bitnim zahtjevima za RiTT opremu koji su propisani Pravilnikom
- udovoljavanje drugim uvjetima iz Pravilnika
- pravilna instalacija, održavanje i upotreba u skladu s namjenom

Osoba odgovorna za stavljanje opreme na tržište obvezna korisniku prilikom prodaje dati:

- upute za uporabu na hrvatskom jeziku
 - tehničke značajke opreme
 - podatke o vrstama sučelja na koja se oprema može priključiti
 - istaknuto upozorenje o mogućim ograničenjima uporabe radijske opreme i/ili potrebi pribavljanja propisane dozvole za uporabu RF spektra,
 - Izjavu o sukladnosti s bitnim zahtjevima propisanim Pravilnikom (iznimno internetske stranice)
 - presliku izvorne Izjave o sukladnosti, ako oprema nije proizvedena u Republici Hrvatskoj (iznimno internetske stranice)
-
- u prijedlogu novoga Pravilnika izostavljena preslika izvorne Izjave, jer se prema važećem Zakonu, ako oprema nije proizvedena u RH, Izjava izdana u stranoj državi prevodi na hrvatski jezik
 - nije predviđena iznimka vezana uz mogućnost stavljanja Izjave na internetsku stranicu osobe odgovorne za stavljanje proizvoda na tržište

Pravilnik o RiTT opremi (6)

Odobrenje za uvoz i/ili stavljanje na tržište RiTT opreme

- za uvozi/ili stavljanje na tržište RiTT opreme koja udovoljava bitnim zahtjevima iz Pravilnika potrebno **odobrenje HAKOM-a**
- odobrenje nije potrebno ako se radi o ponovnom uvozu/stavljanju na tržište opreme istog proizvođača, iste tipske oznake i istih tehničkih značajki, za koju prethodno pribavljeno odobrenje
- zahtjevu za izdavanje odobrenja se prilaže dokumentacija propisana Dodacima Pravilnika
- na internetskim stranicama HAKOM-a objavljuje se popis RiTT opreme za koju je izdano odobrenje
- u prijedlogu novoga Pravilnika nije predviđeno izdavanje navedenog odobrenja

Pravilnik o RiTT opremi (7)

Stavljanje RiTT opreme u pogon i pravo priključenja na mrežu

- stavljanje u pogon:
 - RiTT oprema koja udovoljava uvjetima propisanim Pravilnikom
- ograničenje stavljanja u pogon RiTT opreme koja udovoljava uvjetima iz Pravilnika:
 - stvara štetne smetnje
 - predstavlja opasnost za zdravlje ljudi
 - ne omogućuje djelotvornu uporabu RF spektra
- pravo priključenja na mrežu

Ako se utvrdi da RiTT oprema, koja ima propisanu Izjavu o sukladnosti s bitnim zahtjevima iz Pravilnika, ometa rad ili uzrokuje ozbiljna oštećenja elektroničke komunikacijske mreže, ili stvara štetne smetnje, operator elektroničke komunikacijske mreže ima pravo

 - uskratiti priključenje RiTT opreme na svoju mrežu,
 - isključiti već priključenu RiTT opremu
 - povući iz pogona RiTT opremu.

O poduzetim mjerama operator elektroničke komunikacijske mreže mora bez odgode u pisanom obliku izvijestiti HAKOM.
- **uvodi se zabrana odbijanja, od strane operatora, priključenja TT opreme na odgovarajuća sučelja iz tehničkih razloga, ako oprema udovoljava bitnim zahtjevima**

Pravilnik o RiTT opremi (8)

Oznaka sukladnosti i način označivanja RiTT opreme

- uređaj koji je sukladan sa svim bitnim zahtjevima iz Pravilnika, prije stavljanja na tržište mora biti označen **oznakom sukladnosti** u skladu s posebnim propisom kojim se uređuje oblik, sadržaj i izgled oznake sukladnosti proizvoda s propisanim tehničkim zahtjevima (*Pravilnik o obliku, sadržaju i izgledu oznake “C” i “CE” (NN 18/11)*)
- uređaj, za koji je izdano odobrenje HAKOM-a za uvoz i/ili stavljanje na tržište i koji je označen oznakom sukladnosti izdanom u inozemstvu u skladu s posebnim propisom, ne mora se dodatno označivati oznakom sukladnosti
- ako je u postupku ocjenjivanja sukladnosti RiTT opreme sudjelovalo ovlašteno tijelo za ocjenjivanje sukladnosti (TOS) uz oznaku sukladnosti mora se navesti i **identifikacijska oznaka** toga tijela
- ako je radijskoj opremi dodijeljen razred (klasa) opreme, ona mora biti dodatno označena **razredom (klasom) opreme**
- u prijedlogu Pravilnika propisano mjesto na koje se stavlja oznaka sukladnosti (uređaj ili natpisna pločica, omot za pakiranje, pripadajuća dokumentacija) te podaci koji se moraju nalaziti na svakom uređaju (tip, serija, serijski broj i naziv proizvođača/ osobe odgovorne za stavljanje na tržište)

Pravilnik o RiTT opremi (9)

Ocjenjivanje sukladnosti RiTT opreme s bitnim zahtjevima iz Pravilnika

- postupke provodi ovlašteno tijelo za ocjenjivanje sukladnosti (TOS)
- TOS može obavljati poslove ocjenjivanja sukladnosti RiTT opreme na temelju rješenja o ovlasti koje donosi ministar, uz uvjete da:
 - ima sjedište na području RH
 - ima potvrdu Hrvatske akreditacijske agencije (HAA) o ispunjavanju osnovnih uvjeta navedenih u Dodatku 7. Pravilnika

Smatra se da tijelo za ocjenjivanje sukladnosti, koje ima potvrdu o akreditaciji HAA, udovoljava uvjetima propisanim Dodatkom 7. Pravilnika s obzirom na opseg aktivnosti i proizvoda obuhvaćenih tom akreditacijom.

- U RH ne postoji TOS ovlašten za ocjenjivanje sukladnosti RiTT opreme
- HAKOM obavlja sve poslove TOS-a do donošenja rješenja o ovlasti, pristupanja RH EU ili sklapanja ACAA sporazuma
- **HAKOM više neće obavljati poslove ovlaštenog TOS-a**
- **ovlašteni TOS više ne mora imati sjedište na području RH**
- **rješenjem ministra TOS-u se dodjeljuje identifikacijski broj**

Pravilnik o RiTT opremi (10)

Ocjenjivanje sukladnosti RiTT opreme s bitnim zahtjevima iz Pravilnika (2)

1. telekomunikacijska terminalna oprema, koja za svoj rad ne upotrebljava radijske valove i radijska oprema koja radi samo kao prijamnik - ocjenjivanje sukladnosti provodi se, prema izboru proizvođača opreme, na jedan od načina utvrđenih u Dodacima 3., 5. i 6. Pravilnika
 2. RiTT oprema, koja ne obuhvaća opremu navedenu pod 1., a za koju je **proizvođač opreme primijenio norme** iz članka 6. Pravilnika - ocjenjivanje sukladnosti provodi se, prema izboru proizvođača opreme, na jedan od načina utvrđenih u Dodacima 4., 5. i 6. Pravilnika (obavezno uključen TOS)
 3. RiTT opremu, koja ne obuhvaća opremu navedenu pod 1., a za koju proizvođač opreme **nije primijenio norme** iz članka 6. Pravilnika, ili ih je **primijenio djelomično** - ocjenjivanje sukladnosti provodi se, prema izboru proizvođača opreme, na jedan od načina utvrđenih u Dodacima 5. i 6. Pravilnika (obavezno uključen TOS)
- *dokazivanje sukladnosti s bitnim zahtjevima zaštite zdravlja i sigurnosti korisnika i zaštitnim zahtjevima elektromagnetske kompatibilnosti moguće primjenom postupaka propisanih posebnim propisom kojim se uređuje područje el. opreme namijenjene za uporabu unutar određenih naponskih granica tj. elektromagnetske kompatibilnosti*

Pravilnik o RiTT opremi (11)

Ocjenjivanje sukladnosti RiTT opreme s bitnim zahtjevima iz Pravilnika (3)

unutarnja kontrola proizvodnje (Dodatak 3. Pravilnika)

- proizvođač ili njegov ovlašteni zastupnik **utvrđuje (osigurava) i izjavljuje** da RiTT oprema udovoljava bitnim zahtjevima iz Pravilnika
- proizvođač ili njegov ovlašteni zastupnik obvezni izdati **Izjavu o sukladnosti** i svaki uređaj označiti **oznakom sukladnosti**
- proizvođač mora pripremiti propisanu **tehničku dokumentaciju**
- **tehnička dokumentacija mora omogućiti ocjenjivanje sukladnosti RiTT opreme s bitnim zahtjevima iz Pravilnika te obuhvaćati projektiranje, proizvodnju i rad uređaja**
- proizvođač mora poduzeti sve potrebne radnje kako bi proizvodni postupak osigurao sukladnost proizvedenih uređaja s tehničkom dokumentacijom te s uvjetima utvrđenima **Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti** i Pravilnikom
- **nema izmjena u prijedlogu Pravilnika**

Pravilnik o RITT opremi (12)

Ocjenjivanje sukladnosti RiTT opreme s bitnim zahtjevima iz Pravilnika (4)

unutarnja kontrola proizvodnje i ispitivanja uređaja (Dodatak 4. Pravilnika)

- **Dodatak 3. Pravilnika +**
- **provođenje, za svaku vrstu uređaja, svih bitnih radijskih ispitivanja**
 - mora ih provesti proizvođač samostalno ili se provode u njegovo ime
 - ovlašteni TOS, kojeg odabere proizvođač, odlučuje koja se bitna radijska ispitivanja moraju provesti, **osim u slučaju kada su ta radijska ispitivanja utvrđena normama iz članka 6. Pravilnika**
- proizvođač ili njegov ovlašteni zastupnik mora dati **izjavu** da su provedena sva bitna radijska ispitivanja i da radijska oprema udovoljava bitnim zahtjevima iz Pravilnika, te mora na radijsku opremu staviti identifikacijsku oznaku ovlaštenog TOS-a
- **nema izmjena u prijedlogu Pravilnika**

Pravilnik o RiTT opremi (13)

Ocjenjivanje sukladnosti RiTT opreme s bitnim zahtjevima iz Pravilnika (5)

tehnički konstrukcijski dokument (Dodatak 5. Pravilnika)

(= tehnička dokumentacija + izjava o provedenim radijskim ispitivanjima)

- **Dodatak 4. Pravilnika +**
- **zahtjev za ocjenjivanje sukladnosti RiTT opreme TOS-u** kojem se prilaže tehnički konstrukcijski dokument (podnose proizvođač, njegov ovlaštenu zastupnik ili osoba odgovorna za uvoz i/ili stavljanje RiTT opreme na tržište)
 - jednom ili više ovlaštenih TOS-ova (obveza obavještanja svakog od tijela o podnošenju zahtjeva drugim ovlaštenim tijelima)
 - ovlaštenu TOS izdaje:
 - a) **potvrdu o sukladnosti** podnositelju zahtjeva, ako utvrdi da je sukladnost RiTT opreme s bitnim zahtjevima iz Pravilnika pravilno dokazana
 - b) **mišljenje o neudovoljavanju bitnim zahtjevima** iz Pravilnika, ako utvrdi da sukladnost RiTT opreme s bitnim zahtjevima iz Pravilnika nije pravilno dokazana, o čemu obavještava i druge TOS-ove
- **umjesto pojma “potvrda o sukladnosti” uvodi se pojam “pozitivno mišljenje”**

Pravilnik o RITT opremi (14)

Ocjenjivanje sukladnosti RiTT opreme s bitnim zahtjevima iz Pravilnika (6)

potpuno osiguranje kakvoće (Dodatak 6. Pravilnika)

- proizvođač osigurava i izjavljuje da određeni proizvod udovoljava uvjetima propisanim Pravilnikom
- proizvođač ustrojava **sustav kakvoće** za projektiranje, proizvodnju i završni nadzor i ispitivanje proizvoda, koji mora osigurati sukladnost proizvoda s uvjetima propisanim Pravilnikom
- ovlaštenom TOS-u podnosi se **zahtjev za ocjenjivanje sustava kakvoće** i dokumentacija o sustavu kakvoće
- ovlašteni TOS **ocjenjuje sustav kakvoće** u svrhu utvrđivanja udovoljavanja zahtjevima propisanim Dodatkom 6., pri čemu se smatra da sustavi kakvoće, koji primjenjuju odgovarajuću usklađenu normu, udovoljavaju zahtjevima iz Dodatka 6.
- proizvođač se mora podvrgnuti **nadzoru** sustava kakvoće od strane ovlaštenog TOS-a, nadležnog inspektora ili nadzornika
- **nema izmjena u prijedlogu Pravilnika**

Pravilnik o RiTT opremi (15)

Nadzor

- poslove inspekcijskog /stručnog nadzora nad primjenom odredaba Pravilnika, koje se odnose na nadzor RiTT opreme na tržištu, provode **inspektori/nadzornici elektroničkih komunikacija**
- osobito se provjerava **dokumentacija** koju je osoba odgovorna za stavljanje RiTT opreme na tržište obvezna prilikom prodaje dati korisniku i **oznaka sukladnosti**, a može se zatražiti na uvid i **tehnička dokumentacija**; mogućnost ispitivanja RiTT opreme
Ako oprema ne udovoljava bitnim zahtjevima iz Pravilnika, a proveden postupak ocjenjivanja sukladnosti:
 - privremena zabrana uvoza, prodaje, iznajmljivanja i/ili uporabe opreme i obveza uklanjanja nedostataka
 - zabrana stavljanja opreme na tržište, trajno povlačenje s tržišta i druge mjere predviđene Zakonom u slučaju nepostupanja u skladu s rješenjem
 - poduzimanje mjera predviđenih Zakonom protiv **tijela ili osobe** odgovorne za izdavanje izjave o sukladnosti ili potvrde o sukladnosti

Pravilnik o RITT opremi (16)

Nadzor

- inspekcijski nadzor provodit će inspektori elektroničkih komunikacija
- ako oprema ne udovoljava bitnim zahtjevima ili u roku nisu uklonjeni formalni nedostaci navedeni u Zakonu, **oprema** se povlači s tržišta odnosno zabranjuje njeno stavljanje na tržište
- poduzimanje mjera predviđenih Zakonom protiv **osobe odgovorne za izdavanje izjave o sukladnosti** odnosno **ovlaštenog tijela za ocjenjivanje sukladnosti koje je izdalo pozitivno mišljenje** (tehnički konstrukcijski dokument) ili **odluku** (potpuno osiguranje kakvoće), ako oprema ne udovoljava bitnim zahtjevima iz Pravilnika
- HAA će na zahtjev MMPI obaviti izvanrednu provjeru osposobljenosti TOS-a, ako je TOS ovlašten u skladu s odredbama Pravilnika

Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti (1)

- pravni temelj za donošenje novog Pravilnika o RiTT opremi
- čelnici središnjih TDU (u skladu s nadležnostima i djelokrugom rada) donose, na temelju Zakona, propise koji prenose usklađeno zakonodavstvo Zajednice, a kojima se propisuju:
 - **tehnički zahtjevi** koje moraju zadovoljiti proizvodi koji se stavljaju na tržište i/ili na raspolaganje (sigurnost, zaštita života i zdravlja ljudi, i dr.)
 - **postupci** ocjenjivanja sukladnosti proizvoda
 - redoviti i izvanredni **pregledi** proizvoda u uporabi (kada je to propisano)
- propisane obveze gospodarskih subjekata (proizvođač, ovlašteni zastupnik, uvoznik, distributer)
- **proizvođač** preuzima odgovornost za sukladnost proizvoda davanjem izjave o sukladnosti
- u izjavi o sukladnosti se mora navesti da su ispunjeni tehnički zahtjevi utvrđeni propisima koji se odnose na određeni proizvod
- izjava o sukladnosti mora biti sastavljena/prevedena na hrvatski jezik i latinično pismo ako se proizvod stavlja na tržište RH, odnosno prevedena na jezik(e) koje zahtijeva država članica EU u kojoj se proizvod stavlja na tržište

Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti (2)

- kada posebni propis zahtijeva stavljanje **oznake sukladnosti**, na proizvode koji su sukladni sa svim propisima koji se primjenjuju na te proizvode, mora se staviti oznaka sukladnosti PRIJE stavljanja proizvoda na tržište
- oznaku sukladnosti stavlja proizvođač
- propisani **minimalni zahtjevi** koje moraju zadovoljiti TOS-ovi, a posebnim propisima mogu se propisati posebni zahtjevi
- TOS može obavljati poslove ocjenjivanja sukladnosti samo na temelju rješenja o ovlaštenju, koje donosi čelnik nadležnog središnjeg TDU koji je donio posebni propis
- inspekcijski nadzor:
 - radnje i mjere koje poduzimaju TDU kako bi se osiguralo da proizvodi stavljeni na tržište ispunjavaju zahtjeve propisane zakonodavstvom RH
 - provode inspektori u skladu s nadležnostima koje proizlaze iz propisa o ustrojstvu i djelokrugu rada središnjih TDU
 - primjenjuju se ukoliko ne postoje posebne odredbe s istim ciljem u drugim važećim propisima koji prenose usklađeno zakonodavstvo Zajednice
- kaznene odredbe za povrede Zakona

Otvorena pitanja

- Pravilnik o RiTT opremi priznaje “CE” oznaku i ne traži dodatno označivanje
- Pravilnik o obliku, sadržaju i izgledu oznake “C” i “CE” propisuje da “oznaka “C” mora biti jedina oznaka koja potvrđuje sukladnost proizvoda kada je posebnim propisom predviđeno njezino stavljanje”
- priznavanje isprava o sukladnosti izdanih u inozemstvu
- nepostojanje ovlaštenog TOS-a za ocjenjivanje sukladnosti RiTT opreme u RH

HVALA NA PAŽNJI 😊